

YÜRÜTMEN N DURDURULMASINI

STEYEN (DAVACI) : MUSTAFA ENBAHAR
VEK L : AV. CEM ALTIPARMAK -UETS[16558-55978-47770]

KAR I TARAF (DAVALI) : ÇEVRE, EH RC L K VE KL M DE KL BAKANLI I
-UETS[35756-96577-39570]
VEK L : AV. NURTEN I IK (Aynı yerde)

MÜDAH LLER (DAVALI) : 1- AHMET KARACA
2- BEK R ÇEV K
3- BAYRAM ÖZKANLI
4- BRAH M SERKEK
5- MEHMET BALABAN
6- MURAT SERKEK
7- RFAN GÖÇMEN
VEK L : AV. KASIM BALCI -UETS[16761-67956-15808]

STEM N ÖZET : zmir ili Karaburun ilçesi Pirenli Da 1, Kurkaya Tepe, Yayla Düzü, De irmentepe, Çataltepe, Mınıslı Mevkii sınırları içerisinde yapılması planlanan Karaburun Rüzgar Enerji Santrali Yardımcı Kaynak GES (99,9999MWe/99,9999 MWp/99,9999 MWm-Toplam:118,9 ha) projesi ile ilgili olarak Çevre, ehircilik ve klim De i ikli i Bakanlı mca verilen "Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu" kararının; projenin, 118,9 hektarlık bir alan üzerinde, 7 adet GES sahasında toplam 181.818 adet güne paneli kurulmasını amaçladı 1, kurulması planlanan GES sahalarının a ırlı ının Yayla Mahallesi 163 ada 37 parsel üzerinde in a edilmek istenildi i, 118,9 hektarlık toplam GES alanının 68.35 hektarlık alanının 163 ada 37 parsele ait olup, 902.250m2 yüz ölçümüne sahip bu parselin Hazine adına kayıtlı "Zeytin A açlı Tarla Ve Ham Toprak" vasfında oldu u, davacının bu ta ınmazın 570.000 m2'lik kısmını, zeytin a açlandırması yapmak üzere, 21.05.2007 tarihinde imzalanan kira sözleşmesine istinaden, Karaburun Kaymakamı 1'ndan 10 yıl süreyle kiraladı 1, kiralama öncesinde Zeytincilik Ara tırma Enstit tarafından ta ınmazda yapılan teknik inceleme ve toprak analiz sonuçları neticesinde ta ınmazın zeytin dikimi ve zeytin yeti tiricili i için uygun oldu unun tespit edildi i, kiralamadan sonraki dönemde, aynı yatırımcının RES projesi kapsamında 163 ada 37 parsele denk dü en türbin yerleri için irtifak hakkı tesis edilmesi sebebiyle kiralanan alanda küçülme ya andı 1, kira sözleşmesinin, ikinci on yıllık sürede, 473.141,41 m2 üzerinden 28.06.2019 tarih ve 1271 sayılı noter onayıyla yenilendi i, davacının kira sözleşmesine konu 163 ada 37 parseldeki zeytin a açlandırma çalı masının ba arıya ula tı ının, farklı tarihlerde kamu kurumlarınca düzenlenen pek çok raporla tespit edildi i, neticede 3573 sayılı Zeytincili in Islahı Kanunu kapsamında bir zeytinlik saha ortaya çıkması olmasına kar ın, ÇED olumlu kararına dayanak olu turan kimi kurum görü lerinde 163 ada 37 parselin zeytinlik olarak de il tamamıyla hatalı bir de erlendirmeye marjinal tarım arazisi olarak de erlendirildi i ve bu parselde GES yapılmasının önünün açıldı 1, bu görü ün tamamen hatalı oldu u, zmir l Tarım ve Orman Müdürlü ünün hiyerar ik üstü niteli inde olan Bitkisel Üretim Genel Müdürlü ü tarafından, l Müdürlü ünün 163 ada 37 parsel sayılı arazinin tamamının marjinal kuru tarım arazisi sayılmasına ve bu do rultuda tarım dı ı kullanımının uygun bulunmasına dair görü ün kaldırıldı 1, Karaburun Kaymakamı ının da 163 ada 37 parsel üzerinde GES için irtifak hakkı tesis edilmesini uygun görmedi i, Orman Genel Müdürlü ünün de ba arılı zeytinlik alanların GES projelerine tahsis edilmesinin kamu yararı ta ımadı ını ifade etti i, GES sahalarında ba arı ile gerçekle en zeytin

7. DARE MAHKEMES
ESAS NO : 2023/812

a açlandırmalarında öncelikle 3573 sayılı Zeytincili in Islahı ve Yabanilerinin A ılatırılması Hakkındaki Kanun hükümlerinin uygulanması gerekti i, proje kapsamında gerçekleştirilecek faaliyetlerin davacının a açlandırmalarını ba arılı bir ekilde tamamladı ı zeytinlik sahayı tamamen yok edece i, GES Projesi ile RES Projesi entegre projeler olmasına kar ın RES Projesinin kapasite artı ının ayrı, GES Projesinin ayrı ÇED ba vuru süreçleri ile yürütülmesinin ÇED Yönetmeli ine aykırı oldu u, alandaki meraların, rüzgar enerjisi santralleri için tahsis edilmesi sebebiyle daraltıldı ı, ayrıca, bu alanların tahsisi ve etrafının çevrilmesinin, hayvancılık ile u ra an yöre halkının ortak kullanılan mera alanlarına ve su kaynaklarına eri imine engel oldu u, keçi üreticilerinin bu alanlarda hayvan otlatmasının engellendi i, Karaburun kıl keçisinin yok olma riski altına altına girdi i, ÇED olumlu kararının, Türkiye'nin iklim de i ikli i ile mücadele politikası ile çeli kili oldu u ileri sürülerek iptali ile öncelikle yürütmesinin durdurulması istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZET : ÇED Raporunda projenin tüm çevresel etkilerinin de erlendirildi i, gerekli her türlü tedbirin alındı ı ve proje sahibince de taahhüt edildi i, bu nedenle ÇED sürecinin amacı olan çevresel sakıncaların tespit edilerek önüne geçilmesi hedefine uygun olarak i lem tesis edildi i, hayata geçirilmek istenen her proje bakımından çevresel etkiler söz konusu olabilecek ise de önemli olan ve ÇED sürecinin de amacını te kil eden hususun, alınacak tedbirlerle bu etkilerin önlenmesi veya çevreye zarar vermeyecek ekilde en aza indirilmesinin sa lanması oldu u, ÇED olumlu kararı verilmesinin, daha sonra bir denetim olmayaca ı anlamına gelmedi i, ÇED sürecinin, ÇED olumlu kararının verilmesinden itibaren nihai ÇED raporunda taahhüt edilen hususların yerine getirilip getirilmedi ine yönelik olarak, in aat, i letme ve faaliyetin sonlanmasına kadar olan süreçteki izleme ve denetimi de kapsadı ı, buna göre gerçekleştirilecek izleme ve denetim faaliyeti ile ilgili mevzuata veya ÇED raporunda taahhüt edilen hususlara uyulmadı ının tespit edilmesi durumunda mevzuatta yer alan yaptırımların uygulanabilece i, ÇED olumlu kararının sadece davalı dare tarafından tesis edilen bir i lem olmadı ı, proje konusuyla ilgili tüm kurum ve kurulu ların katılımıyla gerçekleştirilen bir süreç oldu u, bu süreç boyunca sürdürülen çalı malarla projenin çevresel etkilerinin mevzuatın gerektirdi i biçimde ara tırılıp incelendi i ve olası çevresel etkilerin en aza indirilmesi için gerekli önlemlerin alındı ı, önlemler ve olası etkilerle ilgili olarak kurum ve kurulu ların da olumlu kanaatlerinin bulundu u, dava konusu i lemin hukuka uygun oldu u belirtilerek davanın ve yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar verilmesi gerekti i savunulmaktadır.

DAVALI YANINDA MÜDAH LLER N BEYANLARININ ÖZET : Karaburun RES Santralinin en yakınında bulunan köyün Yayla Köyü oldu u, bu RES santralinin burada kurulu olmasının köylüye do rudan ya da dolaylı bir çok fayda sa ladı ı, köydeki bir çok insanın geçimini hayvancılık ile u ra arak ve hayvansal ürünleri satarak elde etti i, santralde yakla ık 75 ki i istihdam edildi i, bunların 3 ki ilik bir aile oldukları dü ünüldü ünde yakla ık 225 ki inin bu santralden geçimini sa ladı ı, aynı zamanda çalı anların ve ailelerinin hayvansal ürün (süt, peynir, yo urt vs.) ihtiyaçlarını bu köyden sa ladıkları, dava konusu i lemin hukuka uygun oldu u, davanın ve yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar verilmesi gerekti i belirtilmektedir.

TÜRK M LLET ADINA

Karar veren zmir 7. dare Mahkemesi'nce, 2577 sayılı dari Yargılama Usul Kanunu'nun 20/A maddesi uyarınca ivedi yargılama usulüne tabi olan dava dosyası incelendikten sonra, yürütmenin durdurulması istemi hakkında i in gere i görü üldü:

Dava, zmir ili Karaburun ilçesi Pirenli Da ı, Kurkaya Tepe, Yayla Düzü, De irmentepe, Çataltepe, Mınıslı Mevkii sınırları içerisinde yapılması planlanan Karaburun Rüzgar Enerji Santrali

7. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2023/812

Yardımcı Kaynak GES (99,9999MWe/99,9999 MWp/99,9999 MWm-Toplam:118,9 ha) projesi ile ilgili olarak Çevre, ehircilik ve klim De iikli i Bakanlı nca verilen "Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu" kararının iptali ile öncelikle yürütmesinin durdurulması istemiyle açılmış tır.

2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin 2. fıkrasında; "Danı tay veya idari mahkemelerin, idari i lemin uygulanması halinde telâfisi güç veya imkânsız zararların do ması ve idari i lemin açıkça hukuka aykırı olması artlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilecekleri; yürütmenin durdurulması kararlarında idari i lemin hangi gerekçelerle hukuka açıkça aykırı oldu u ve i lemin uygulanması halinde do acak telâfisi güç veya imkânsız zararların neler oldu unun belirtilmesinin zorunlu oldu u" hükmüne yer verilmi tir.

2872 sayılı Çevre Kanununun 10. maddesinde; "Gerçekle tirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kurulu ve i letmeler, Çevresel Etki De erlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki De erlendirmesi Gerekli De ildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, te vik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma ba lanamaz ve ihale edilemez..." hükmüne yer verilmi tir.

25.11.2014 günlü, 29186 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Çevresel Etki De erlendirmesi Yönetmeli inin 4. maddesinde; Çevresel etki de erlendirmesi olumlu kararı: Çevresel etki de erlendirmesi raporu hakkında Komisyon tarafından yapılan de erlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki muhtemel olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde oldu unun belirlenmesi üzerine projenin gerçekleştirilmesinde çevre açısından sakınca görülmedi ini belirten Bakanlık kararı olarak tanımlanmış , **6.maddesinde;** "(1) Bu Yönetmelik kapsamındaki bir projeyi gerçekle tirmeyi planlayan gerçek veya tüzel ki iler; Çevresel Etki De erlendirmesine tabi projeleri için; ÇED Ba vuru Dosyasını, ÇED Raporunu, Seçme Eleme Kriterleri uygulanacak projeler için ise Proje Tanıtım Dosyasını, Bakanlıkça yeterlik verilmi kurum/kurulu lara hazırlatmak, ilgili makama sunulmasını sa lamak ve proje kapsamında verdikleri taahhütlere uymakla yükümlüdürler. (2) Kamu kurum/kurulu ları, bu Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilmesi sürecinde proje sahiplerinin veya Bakanlıkça yeterlik verilmi kurum/kurulu ların isteyece i konuya ili kin her türlü bilgi, doküman ve görü ü vermekle yükümlüdürler. (3) Bu Yönetmeli e tabi projeler için "Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu" kararı veya "Çevresel Etki De erlendirmesi Gerekli De ildir" kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili te vik, onay, izin, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez, proje için yatırıma ba lanamaz ve ihale edilemez. Ancak bu durum söz konusu te vik, onay, izin ve ruhsat süreçlerine ba vurulmasına engel te kil etmez. (4) Bu Yönetmelik hükümlerine göre karar tesis edilmeden önce, projenin gerçekleştirilmesinin mevzuat bakımından uygun olmadı mının tespiti halinde, a amasına bakılmaksızın süreç sonlandırılır." hükmüne, **7.maddesinde,** "(1) Bu Yönetmeli in; a) Ek-1'deki listede yer alan projelere, b) "ÇED Gereklidir" kararı verilen projelere, c) Kapsam dı ı de erlendirilen veya kanunen muafiyeti bulunan projelere ili kin kapasite artırımı ve/veya alan geni letilmesinin planlanması halinde, mevcut proje kapasitesi ve kapasite artı ları toplamı ile birlikte projenin yeni kapasitesinin Ek-1'deki listede yer aldı ı projelere, ÇED raporu hazırlanması zorunludur." hükmüne yer verilmi tir.

Dava dosyasının incelenmesinden, zmir ili Karaburun ilçesi Pirenli Da 1, Kurkaya Tepe, Yayla Düzü, De irmentepe, Çataltepe, Mınıslı Mevkii sınırları içerisinde yapılması planlanan Karaburun Rüzgar Enerji Santrali Yardımcı Kaynak GES (99,9999MWe/99,9999 MWp/99,9999 MWm-Toplam:118,9 ha) projesi ile ilgili olarak Çevre, ehircilik ve klim De iikli i Bakanlı nca verilen "Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu" kararının iptali istemiyle bakılan davanın açıldı ı anlaşılmaktadır.

Uyu mazlı ın çözümlenebilmesi için, zmir ili Karaburun ilçesi Pirenli Da 1, Kurkaya Tepe, Yayla Düzü, De irmentepe, Çataltepe, Mınıslı Mevkii sınırları içerisinde yapılması planlanan dava

7. DARE MAHKEMES
ESAS NO : 2023/812

konusu Karaburun Rüzgar Enerji Santrali Yardımcı Kaynak GES (99,9999MWe/99,9999 MWp/99,9999 MWm-Toplam:118,9 ha) projesinin ölçütleri ve çevreye olası etkileri dikkate alındı ında, ÇED projesinin usulüne uygun hazırlanıp hazırlanmadı ı, yapılacak çalı maların ne tür çevresel etkiler do uraca ı hususunda tespit yapıp yapılmadı ı, bu yönde tespitler varsa olumsuzlukların en aza indirilmesi için hangi tedbirlerin alındı ı, projenin çevreye verece i zararlar var ise, bu zararların kabul edilebilir düzeyde olup olmadığı ı, bölgedeki endemik bitki türlerinin ve yaban hayatının olumsuz olarak etkilenip etkilenmeyece i, bölgede mevcut bitki örtüsü dikkate alındı ında proje nedeniyle yapılacak in aatın ekolojik yapıda kalıcı tahribata yol açıp açmayaca ı, söz konusu tesisin ülke ekonomisine sa layaca ı katkı ile (tesis kuruldu u çevrenin özellikleri dikkate alındı ında) ekolojik yapıya verece i olası zararlar arasında kamu yararı açısından adil bir denge bulunup bulunmadı ı, Karaburun Rüzgar Enerji Santrali projesi ile dava konusu Karaburun Rüzgar Enerji Santrali Yardımcı Kaynak GES (99,9999MWe/99,9999 MWp/99,9999 MWm-Toplam:118,9 ha) projesinin entegre proje olarak kabul edilip edilemeyece i hususları ile birlikte, dava dilekçesinde ileri sürülen di er iddiaların aydınlatılması ve dava konusu projenin özellikleri de dikkate alınarak, uyu mazlı a konu "*Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu*" kararının çevre mevzuatında belirlenen özellikleri ta ıyıp ta ımadı ının belirlenmesi ve mahkemece yapılacak hukuki incelemeye esas alınmak üzere gerekli teknik inceleme ve de erlendirmenin yapılması amacıyla, Mahkememizin 06.07.2023 tarihli ara kararıyla mahallinde ke if ve bilirki i incelemesi yaptırılmasına karar verilmi olup, dava konusu ta ınmazın bulunduğu alanda 15.09.2023 tarihinde, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Bölümü Ö retim Üyesi (Ziraat Yüksek Mühendisi) Prof. Dr. Mustafa Bolca, Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü Ö retim Üyesi (Fauna Uzmanı) Prof. Dr. Kamil Koç, Mu la Sıtkı Koçman Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Enerji Sistemleri Mühendisli i Bölümü (Makine Mühendisi) Prof. Dr. Faruk en, Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Çevre Mühendisli i Bölümü Ö retim Üyesi (Çevre Mühendisi) Doç Dr. Serkan Eker, Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Dr. Ö retim Üyesi (Flora Uzmanı) Ademi Fahri Pirhan, Orman Yüksek Mühendisi Nazif Sertel ve Jeolog-Hidrojeolog Adnan Pir ile birlikte icra edilen ke if sonrası tanzim edilen ve 11.12.2023 tarihinde Mahkememiz kayıtlarına giren bilirki i raporunda özetle; "*Lodos Karaburun Elektrik Üretim A. . tarafından planlanan Karaburun Rüzgar Enerji Santrali Yardımcı Kaynak Güne Enerji Santrali projesinin, zmir li, Karaburun lçesi, Pirenlı Da ı, Kurkaya Tepe, Yaylaköy, De irmentepe, Çataltepe, Mınıslı Mevkii sınırlarında gerçekte tirilece i, projenin kurulu gücünün 99,9999 MWe/99,9999 MWp/99,9999 MWm olaca ı ve 118,9 hektarlık bir alanda 7 adet GES alanında toplam 181.818 adet panel kurulması planlandı ı ve Çevresel Etki De erlendirmesi (ÇED) sürecinin ba latıldı ı, projenin, Karaburun RES projesi için yardımcı kaynak olarak belirlendi i, Güne enerji santralinde monokristalhalf-cutfotovoltaik modüller kullanılarak üretilen do ru akım elektrik enerjisinin, eviriciler aracılı ıyla alternatif enerjiye dönü türülece i, yılda 142.945 MWh elektrik üretiminin hedeflendi i, projenin geçmi ine bakıldı ında, ba langıçta alınan "*ÇED Gerekli De ildir*" kararının daha sonradan de i iklik gösterdi inin ve 120 MWe'lik bir kısım için i letmeye geçildi inin görüldü ü, daha sonra rüzgar verimine dayanarak yapılan teknik çalı malar sonucunda kurulu gücün 223 MWe'ye çıkabilece inin belirlendi i ve bu de i iklik için ÇED ba vurusu yapıldı ı, projenin türbin sayısı ve kurulu gücündeki bu de i ikliklerin, çe itli a amalardan geçerek 268 MWm/235 MWe kurulu güç ve 87 türbin sayısı ile son halini aldı ı, belirlenen GES alanları için koordinatların ÇED raporunda verildi i ve bu alanlarda güne enerjisi üretimi planlandı ı, projenin, anlık üretim gücünün lisans gücünden dü ük oldu u durumlarda, güne enerjisi ile desteklenerek toplam üretim miktarının talep de erini a mamasının sa lanaca ı, T.C. Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından verilen 01.03.2018 tarihli üretim lisansının birden çok kaynaklı elektrik üretim tesisine dönü türülmesine yönelik kararla, projenin lisanslandırma süreci tamamlandı ı, bu kapsamda projenin, 18.11.2021 tarihli kurul kararı ile onay aldı ı ve uygulanabilir hale geldi i, ÇED raporunda yer alan bilgilere göre; projenin, zmir li, Karaburun lçesi sınırları içinde yer alan K16-C3 No-lu paftada bulunan bir alanda planlandı ı, proje alanının, zmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'na tabi oldu u, bu*

7. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2023/812

planın, 16.11.2015 tarihinde onaylanmış olup, 07.07.2020 tarihinde 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile de iklık geçirdi i, proje alanının, Çevre Düzeni Planı'na göre K16 paftası içinde "Çayır-Mera" Alanı olarak belirlendi i ve aynı zamanda "Özel Çevre Koruma Bölgesi" içerisinde bulundu u, plan hükümlerine göre, çayır-mera alanlarının ıslah edilmesi ve tarımsal amaçlı kullanılmasının esas oldu u, tescilli mera arazilerinde, 4342 sayılı Mera Kanunu kapsamında uygulama yapılaca ı, ayrıca, tescilli mera dı nda kalan özel mülkiyete konu arazilerde tarım arazisi plan hükümlerinin geçerli oldu u, projenin, bu planlama çerçevesinde gerçekleştirilece i ve plan hükümlerine uygun olarak tarımsal arazi kullanımına dahil edilece i, **Çevre Mühendisli i ve Çevre Mevzuatı Açısından De erlendirme**; ÇED sürecinin yönetilmesinde Çevresel Etki De erlendirmesi Yönetmeli i kapsamında bir uygunsuzluk görülmedi i, proje alanının, zmir iline ku uçu u yaklaşık 65 km mesafede bulundu u ve Karaburun ilçe merkezine ku uçu u yaklaşık 10 km mesafede oldu u, proje alanına en yakın yerle im yerinin, GES 1 alanına ku uçu u yaklaşık 680 m mesafede, GES 2, 3, 4, 5, 6, 7 alanlarına ise ku uçu u yaklaşık 1,2 km mesafede olan Yaylaköy oldu u, proje alanına ula ımın, asfalt ve toprak yollarla zmir-Karaburun Karayolu'ndan ayrılan Yaylaköy Köyü ba lantı yolu ve RES projesi kapsamında kullanılan proje yolları ile sa landı ı, ÇED raporuna göre kurulum sürecinde mevcut yolların kullanılacak olup yeni yollar açılmayaca ı, Güne Enerji Santralinin, Karaburun Rüzgar Enerjisi Santrali'nin yardımcı kayna ı olarak kullanılaca ı, Karaburun RES projesinin in aat i lemlerinin tamamlandı ı, kurulacak Güne Enerji Santrali projesinde, in aat a amasında sadece arazi düzenlemesi ve bitkisel toprak çalı maları gerçekleştirilerek montaj yapılaca ı, bu nedenle, hem RES projesinin in aat çalı malarının tamamlarmı olması hem de GES projesinin in aatı için en az etkiyle çalı ılması planlandı ından, her iki projenin kümülatif olarak olumsuz bir etki olu turmasının beklenmedi i, i letme a amasında ise, Güne Enerji Santrali projesinin Rüzgar Enerjisi Santrali için yardımcı kaynak olu turacak olması nedeniyle yine kümülatif olumsuz bir etkinin öngörülmedi i, raporun ilgili bölümlerinden edinilen bilgilere göre, GES alanında kurulacak fotovoltaik güne panellerinin yerel hidrojeolojik sistemi üzerinde dikkate de er bir etkiye sahip olmasının beklenmedi i, panellerin ya ıtı suyu kimyasal bile imi üzerinde bir etkiye sahip olmasının öngörülmedi i ve ya ıtın hemen yer yüzeyine ula a ından yüzeysel akı ve sızma süreçlerinde bir de iklık olmayaca ı, ayrıca, projenin in a ve i letim a amalarında Karaburun Rüzgar Enerjisi Santrali projesinin i letme binasından yararlanılaca ı, kullanma suyunun tankerler ile tedarik edilece i ve içme suyunun damacanalarla kar ılanaca ı, dolayısıyla, GES projesinin su kullanımı ve atıksu olu umu açısından Karaburun Rüzgar Enerjisi Santrali projesinin altyapısından yararlanması, yerel su kaynaklarına olan etkisini minimize etti i, projenin Uzun Mesafeli Koruma alanları içinde yer aldı ı ve ilgili mevzuata uygun olarak izin alındı ının belirtildi i, ayrıca atıksuların ilgili standartlara uygun olarak arıtılarak havza dı na çıkartılması gerekti i ve su kayna ının su kalitesini olumsuz yönde etkilememesi artıyla izin verilebilece inin ifade edildi i, bu bilgiler ı ında, GES projesinin su kullanımı ve atıksu olu umu açısından çevresel bir etki olu turmasının beklenmedi i, proje faaliyeti kapsamında, in aat çalı malarına ba lamadan önce kademeli olarak toprak yüzeyinden 10 cm kalınlı ındaki bitkisel topra ın sıyrılarak "Hafriyat Topra ı, n aat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeli i" standartlarına uygun bir ekilde geçici olarak depolanaca ı ve sahanın peyzaj çalı malarında kullanılaca ı, bitkisel topra ın alınmasında kırma ve ö ütme i lemi yapılmayaca ı, sadece kaldırılaca ı ve daha sonra aynı alanda kullanılaca ı, ÇED raporunda projenin kapsadı ı toplam alanın 118,9 hektar oldu unun belirtildi i ve arazi tesviyesinden çıkacak bitkisel toprak miktarının hesaplandı ı, bu malzemenin yo unlu unun 1,6 ton/m³ olarak kabul edildi i ve kazıcı-yükleyici ve kamyon kullanılarak sıyrılacak bitkisel toprak miktarının 190,24 ton olarak hesaplandı ı, yapılan açıklamalara göre, proje kapsamında gerçekleştirilecek tüm çalı malar sırasında 18.03.2004 tarih ve 25406 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren "Hafriyat Topra ı, n aat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeli i" hükümlerine uyulaca ı, kazı fazlası, atık veya di er malzemelerin orman alanlarına dökülmemesi için gerekli tedbirlerin alınaca ı, bu bilgiler ı ında, ÇED raporunda belirtilen arazi tesviyesinden çıkacak malzeme miktarının standartlara uygun bir ekilde yönetilece inin ve olumsuz çevresel etkilere neden

7. DARE MAHKEMES
ESAS NO : 2023/812

olmayacağına öngörüldüğü, proje kapsamında yapılacak bitkisel toprak sıyırma işlemleri sırasında, Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği (SKHKKY) Ek-2'ye göre belirlenen kütleli debi değerlerinin göz önüne alındığında, çalılarının en olumsuz şartlarda gerçekleşecek senaryosu için oluşacak toz emisyonunun, SKHKKY'de belirtilen limit değerlerin (1 kg/sa) altında kaldığı, bu durumun, proje faaliyetlerinin hava kalitesi üzerine oluşturacağı etkinin kabul edilebilir seviyede kalacağını gösterdiği, bitkisel toprağın büyük bir kısmının arazi düzenlemesinde kullanılacağına, kullanılmayacak nitelikteki malzemenin ise panel temellerine serilerek zeminin sıkılaştırılacağına belirtildiği, bu uygulamanın, proje sahasında oluşturulan bitkisel toprağın verimli bir şekilde değerlendirilmesini ve çevreye zarar vermemesini sağladı, proje kapsamında gerçekleşecek arazi hazırlık ve inşaat çalışmaları sırasında, parlayıcı, patlayıcı, tehlikeli, toksik ve kimyasal madde kullanımının öngörülmediği, ayrıca, panellerin yerleştirilmesinde amaçlanan toz emisyonu oluşmaması durumunda, çeşitli tedbirler alınarak çevresel etkilerin minimize edilmesinin planlandı, bu kapsamda savurma yapılmayacağı, doldurma ve boşaltma işlemlerinin toz emisyonuna sebep olmayacak şekilde gerçekleştirileceği ve düzenli sulama ile tozumaya engel olunacağı, projede kullanılacak ekipmanların, kimyasal madde kullanımını gerektirmediği, proje alanına ulaşımın, zmir-Karaburun kara yolu üzerinden sağlanacağı olup, nakliye amaçlı kullanılacak araçların istiap haddinin üzerinde yük taşıması ve hız limitlerine uyulmasının planlandı, projeye özgü olarak açılan yolların, Karaburun Rüzgar Enerji Santrali çalışmalarında kullanılan türbin yollarını kullanacağı, karayoluna ek bir bağlantı yolu yapılmasının söz konusu olmadığı, trafik hacmi analizi sonucunda, proje faaliyetlerinin mevcut trafiğe sadece 0,32 oranında artıracak şekilde belirlendiği, bu durumun, proje faaliyetlerinin mevcut trafik durumu üzerinde olumsuz bir etkiye neden olmayacağını gösterdiği, ÇED raporunda belirtilen bilgiler ışığında, projenin ilgili düzenlemelere uygun şekilde gerçekleştirilmesi durumunda toz oluşumu ve trafik emisyonunun hava kalitesi üzerinde yaratacağı olumsuz bir çevresel etkinin beklenmediği, yapılan hesaplamalar neticesinde, faaliyet alanında oluşabilecek gürültü seviyesinin 69,36 dBA olduğu belirtilmiştir, proje alanına en yakın yerleşim yeri olan Yaylaköy Mahallesinin 680 m mesafede bulunduğu, bu mesafede kümülatif ses gücü düzeyinin 54,13 dBA olarak hesaplandı, ayrıca, 3 km mesafeye kadar yapılan değerlendirmelerde gürültü düzeyinin 36,11 dBA olduğu belirtilmiştir, proje kapsamında Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği hükümlerine uygun şekilde çalışmaların belirtildiği, bu çerçevede, yapılan gürültü değerlendirmeleri ve alınan önlemler ışığında, projenin çevresel gürültü düzeyi kaynaklı olumsuz bir etki oluşumunun beklendiği yönünde bir durumun söz konusu olmadığı, güneş panellerinin temizlenmesi sırasında kullanılacak olan suyun miktarının da raporda belirtildiği, yılda 2 sefer gerçekleşecek temizlik çalışmalarında yaklaşık 4 m³ su kullanılacağı ifade edildiği, özellikle, bu kullanılan suyun kimyasal madde içermemesi nedeniyle (saf su kullanılacağı belirtilmiştir) tehlikeli atıksu oluşumunun söz konusu olmayacağına belirtildiği, bu bilgiler ışığında, güneş santralinde gerçekleştirilecek olan panel temizliği faaliyetinin çevresel etkileri açısından olumsuz bir durum beklenmediği, **Flora Bilimi Açısından Değerlendirme;** arazide yapılan yerinde keşif için tespit edilen ve yörede yürütülen daha önceki çeşitli çalışmaların esas alınarak kaydıyla davaya konu alanla ilgili bir bitki listesi oluşturuldu, davaya konu alanın ve çevresinin bitkisel örtüsü ile ilgili yapılan çalışmalar bilhassa mevsimsel ve zamansal olarak kararlaştırılan türler listelenmiş olup, sahada 46 familyaya ait 114 takson tespit edildiği, Campanulaceae subsp. Lyrata, Sideritissipylea, Stachyscretica subsp. anatolica endemik taksonlar olmakla birlikte geniş yayılımına sahip olmaları sebebiyle yürütülen faaliyetlerle nesillerinin tehlikeye düşmesinin söz konusu olmadığı, ayrıca soğanlı yumrulu bitkilerin yarımada da oldukça önem arz etmekte olup bilhassa WNarcissustazette L., Cyclamenhederifolium, Lilum candidum ve Limodorum abortivum, Galanthus elwesii türlerinin dikkat çeken soğanlı yumrulu bitkiler olduğu, bu türlerin CITES Sözleşmesi EK-II listesi nesilleri mutlak olarak tükenme tehdidiyle karşı karşıya olmamakla birlikte, nesillerinin devamıyla beraber de mayan kullanımını önlemek amacıyla ticaretlerinin belirli esaslara bağlanan türleri içerdiği, Juniperus oxycedrus subsp. macrocarpa Lc, Çemen ve Ege adaları için, Sideritissipylea Lr (nt), Stachyscretica subsp. anatolica Lr (Lc) türlerinin endemik olduğu ve IUCN kriterleri (Lr) ekinde olduğu, davaya konu faaliyetle ilgili

7. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2023/812

hazırlanan Nihai Çed dosyası(NÇD)nda, Lodos Rüzgar Enerji Santrali (Res) Yardımcı Kaynak Güne Enerjisi (Ges) Projesi (Karaburun/ zmir) Ekosistem De erlendirme Raporu ba lı ı altında, çalı manın 2015-2022 yılları arasında neredeyse 6 yıl süren arazi çalı masına dayandı nın belirtildi i ve bu çalı malar sonucunda gerçekleştirilen literatür taraması ve arazi çalı malarına dayanılarak alanda endemik, nadir ve nesli tehdit altında 17 tür ve tür altı takson tespit edilerek tablo halinde sunuldu u, bu taksonlardan 5 tanesinin nadir kategorisinde oldu unun belirtildi i, ayrıca tüm flora listesinin tabto halinde sunuldu u, Karaburun yarımadası bütün olarak de erlendirildi inde birçok farklı habitat tipini ve biyolojik çe itlili i bünyesinde barındırması bakımından oldukça önemli oldu u, söz konusu faaliyetin yürütülece i alanın Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde yer aldı ı, her ne kadar proje alanı Do al Sit içerisinde kalmasa da Karaburun'un büyük oranda sahip oldu u biyolo-ekolojik çe itlilik sebebiyle Kesin korunacak hassas alan olarak tescil edildi i, son zamanlarda kurulan çok sayıda RES ile yarımadanın bütününi etkileyecek ekilde vejetasyon kaybı, su drenajının de i mesi ve topra ın ısınmasına ba lı toprak mikrobiyolojisi ile ilgili faaliyetlerin etkilenmesi gibi sonuçların ortaya çıktı ı, davaya konu alanda hala i letmede olan RES tribünleri ve bunlara hibrit olarak entegre edilmesi planlanan GES panellerinin alanda var olan vejetasyon kaybını artıracı ı, GES panelleri tesislerinin ve bunlarla ilgili tesislerin in aatının tipik olarak geni alanlarda bitki örtüsünü kaldırılmasını ve yüzey tesviyesini gerektirdi i, bu durumun habitat kaybına, bozulmasına ve parçalanmasına neden olarak var olan tür zenginli i ve yo unlu unun azalmasına neden oldu u, kendi ba na tamamen farklı de erlendirilmesi gereken Rüzgar Elektrik Santrallerinin, hem i leyi hem kurulu yeri seçimi bakımından Güne Enerji Santralleri ile farklı de erlendirme ko ulları gerektiren tesisler oldu u, bu nedenle de nihai ÇED raporunda da belirtilen endemizim oranı yüksek bu alana her iki tesisin birden etkisinin büyük olaca ı, raporda endemik türlerle ilgili alınması önerilen tedbirlerin reel ve uygulanabilirlikten uzak oldu u son derece kırılğan ve hassas ekosistemler ile çevrili proje alanının ayrıca tarım ve hayvancılı ın da yürütüldü ü alanları kapsadı ı, bu sebeplerle projenin ekosistem, habitat kaybı/bozulması/parçalanmasına ve biyoçe itlilik kaybına neden olaca ı dü ünüldü ünden, bu GES projesinin faaliyete geçirilmesinin bölgenin flora, bitki ekolojisi ve ekosistem bütünlü ünü bozaca ı, **Fauna Bilimi Açısından De erlendirme;** Dava konusu alana ekosistem açısından bakıldı nda; da ekosisteminde bulundu u, alan içinde kayalık habitatlar ile zeytin plantasyonu ve yer yer makilik alanların bulundu u, alanın yakın ve uzak çevresinin ise orman ve deniz ekosistemi ile çevrelendi i, alanın do al yapısından uygun tür popülasyon çe itlili i içerdi i, ekosistemler arasında besin zinciri, madde döngüsü ve enerji akı nın kesintiye u ramadı nın gözlendi i, nihai ÇED raporu fauna kısmında ve Ek-12 EDR2. Bölüm Faunistik De erlendirme kısmında GES'lerin fauna üzerine olumsuz etkilerinin tartışıldı ı, buna göre GES'lerin mikro habitatlara zarar verece i, tel örgülerin habitat fragmentasyonuna yol açaca ı, panellerin güne enerjisini kesti i için ekosistemin sıcaklık ve neminde de i meye yol açabilece i, tesisin çok büyük alanları kaplaması durumunda bu biyotopu kullanan türlerin ya sahayı terk edece i ya da popülasyonları zarar görece i, ayna etkisi yapıp ı ı ı yansıtarak özellikle uçu taki kulara zarar verebilece i hususlarının belirtildi i, GES'lerin bu olumsuzluklarına kar ın alınması gereken tedbirlerin ise, kaplumba aya rastlanılması durumunda hayvanı güvenli bir biyotopa nakledilerek zarar görmesinin engellenmesi, proje sahasında tel çit kullanılacaksa bölgede yayılı yapan türlerin tel örgülerin altından rahatça geçebilmesi için tel örgülere alttan en az 40 cm açıklık verilmesi, kertenkele türleri için önemli olan kayalık alanlara zarar verilmemesi gibi tedbirlerin önerildi i, Karaburun Yarımadası Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde bulunan proje alanı için hazırlanan 25.10.2022 tarihli Nihai ÇED Raporunda Fauna ba lı ı altında 3 iki ya amlı (Amfibi), 16 sürüngen, 58 ku ve 24 memeli türü verildi i, (Tablo 1-3), bu tablolardaki türlerin IUCN kriterlerinin de verilmi olup bazı türlerin IUCN kriterlerinin hatalı oldu u, nihai ÇED raporunda 'LC' kategorisinde verilen iki tür (Myotiscapaccinii ve Streptopellaturtur) 'VU' (Zarar görebilir) kategorisinde oldu unun tespit edildi i, nihai ÇED raporunda sadece omurgalı hayvanların de erlendirildi i, omurgasız hayvanların de erlendirilmemesinin bir eksiklik olarak görüldü ü, omurgasız hayvanlardan gündüz kelebeklerinin (Lepidoptera) gösterge bir grup kabul edildi i, nihai ÇED raporunun, fauna açısından

7. DARE MAHKEMES
ESAS NO : 2023/812

önemli veriler içermesine karşın bazı eksikliklerinin olduğu, faunistik çalışmaları 23, 24 Eylül 2022 tarihinde 2 günde yapılmasının, farklı mevsimlerde yapılmamasının, bölgenin faunasını belirlemek için yetersiz kaldığı, ÇED raporunda omurgasız hayvanlarının belirlenmemesinin bir eksiklik olduğu, gösterge bir grup kabul edilen gündüz kelebeklerinin (Lepidoptera) hiç incelenmediği, bundan dolayı bölgenin biyolojik çeşitliliğinin tam olarak ortaya çıkarılmadığı, temel olarak planlanan proje uygulamalarının, habitat kaybı, habitat parçalanması ve diğer imlere neden olacağı, ancak, doğal ortam ve habitatta meydana gelen diğer imlerle ilgili nasıl bir önlem alınacağı belirtilmediği, yani ekosistemin korunması ile ilgili bilgilere yer verilmediği, GES santrallerinin, çevrelerinde yoğun bir ıstıklık yansımaları yaratmakta ve atmosferik ısı dengesinin bozulmasına neden olduğu, bu durumun kuşlara ve böceklere etkilerinin incelenmediği, tozlaşma gibi üstlendikleri önemli seviyeler açısından önem taşıyan gruplardan olan arılardan ÇED raporunda hiç bahsedilmediği, proje alanında endemik bir tür olan *Anaftololacerta anatolica* için uygun bir tür koruma eylem planı bulunmadığı, nihai ÇED raporunda da projenin ekosistem bütünlüğüne ve faunaya zarar vereceğinin açıkça belirtildiği, nihai ÇED raporunda RES türbinlerinin (s. 487, Tablo 7.2.1), her bir türbinin 95x95m (9,025m²) alan kaplayacağı, 87 türbinin (mevcutta 128 türbin) toplamda 785175 m² (7,85 km²) alan kapladığının belirtildiği, bu durumun bu kadar alanda habitatın bozulduğunu gösterdiği, yine 7 adet GES alanının 181.818 adet panel ile 118,9 ha alanı kaplayacak olmasının da bu kadar alanda habitatın bozulacağını veya parçalanacağını gösterdiği, GES projesi RES sahası içinde yapılacak için GES+RES birlikte kümülatif etkisinin ekosistemin tamamen bozulmasına neden olabileceği, bu nedenle dava konusu GES projesinin faaliyete geçirilmesinin bölgenin faunası, hayvan ekolojisi ve ekosistem bütünlüğünü bozacağı, **Makine/Enerji Sistemleri Mühendisliği Açısından Değerlendirme**; Karaburun RES Yardımcı Kaynak GES Projesi kapsamında 7 adet GES alanında toplam 181.818 adet panel kurulmasının planlandığı, söz konusu projenin, ÇED olumlu kararı bulunan Karaburun RES projesinin santral alanında projeye, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun 08.03.2020 Tarih ve 31062 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 01.07.2020 tarihinde yürürlüğe giren Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğindeki İklim Yapılmasına Dair Yönetmelik kapsamında Karaburun Rüzgar Enerji Santrali için yardımcı kaynak olarak belirlendiği, ayrıca koordinatları iklimi kapsamında EPDK tarafından yapıldığı ve onay alındığı, proje kapsamında yardımcı kaynak olarak kurulması planlanan GES'in, belirlenen 7 adet alanda planlandığı, Güneş Enerji Santralinde Monokristal Half-Cut Fotovoltaik modüllerle üretilen doğrudan akım elektrik enerjisinin Eviriciler yardımıyla Alternatif Enerjiye çevirileceği, bu sayede proje kapsamında yıllık 142,945 MWh elektrik üretilmesinin planlandığı, Karaburun RES projesi için 2003 tarihli Mülga ÇED Yönetmeliğinin 17. maddesi gereğince 166 adet türbin ve 249 MW (166 x 1,5 MW) kurulu güç için 05.08.2005 tarihli "ÇED Gerekli Değildir" kararının (Belge Karar No:177) alındığı, sistem belirlenmesi çerçevesinde zorunlu olarak iklimi gidildiği ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından 120 MWe kurulu güç ve 50 adet türbine lisans verilmesinin uygun bulunduğuna, bu kapsamda projedeki türbin sayısında/koordinatlarında (166'dan 50'ye) ve kurulu güçte (249 MW'den 120 MW'ye) planlanan diğer iklimi uygun görüldüğü, yine aynı ÇED alanı sınırlarında kalmak suretiyle, 50 adet türbine ek olarak 47 adet türbin ilave edilmesi kapsamında, projenin kurulu gücünde de (249MW'dan 223 MW'a) düşmesi nedeniyle, 30 Haziran 2011 tarihli Mülga ÇED Yönetmeliği kapsamı dışında değerlendirilerek, 08.08.2012 tarihli Çevre ve İklim Bakanlığı'nın uygun görüşünün alındığı, ÇED sonrası izinlerin tamamlanmasına müteakip, 15 Mart 2013 tarihi itibarıyla projenin 120 MWe/120 MW'lik kısmı için izinletmeye geçildiği, diğer taraftan proje sahasında devam eden ölçümler dahilinde rüzgar veriminden ötürü 120MWe yerine 223 MWe kurulu güçte ulaşılabileceği yönünde teknik çalışmaları gerçekleştirildiği, ÇED Yönetmeliği kapsamında yeniden bir değerlendirme yapılabilmesi amacıyla yeniden belirlenmesi olup Çevre ve İklim Bakanlığı tarafından uygun görülerek, 10.05.2013 tarihinde ÇED Yönetmeliği kapsamı dışında değerlendirildiği, bununla birlikte, finans kurullarının talebi nedeniyle, daha önce "ÇED Gerekli Değildir Kararı" bulunan ve izinletmede olan türbinlerin etkilerinin de kümülatif olarak değerlendirilebilmesi amacıyla, projenin türbin sayısında ve kurulu gücünde meydana gelen diğer iklimi (50 türbinden 97 türbine ve 120 MWe/120 MW'den 223

7. DARE MAHKEMES
ESAS NO : 2023/812

MWe/223 MWm'ye çıkartılması) ile ilgili olarak ÇED Ba vurusu yapıldı ı, "Karaburun RES Kapasite Artı ı" projesi hakkında 05.11.2015 tarihinde "ÇED Olumlu Kararı" verildi i, 223 MWe/223 MWm olarak planlanan kurulu gücün 223 MWe/248,9 MWm kurulu güce çıkarılması ve 97 adet (50 adet i letmede + 47 adet planlanan) olan türbin sayısının da 87 adede (50 türbin i letmede + 37 türbin planlanan) dü üürülmesi hususunun ÇED Yönetmeli i kapsamı dı nda de erlendirilmesinin 16.02.2017 tarihinde uygun bulundu u, sonuç itibariyle Karaburun Rüzgar Enerji Santralinin, 268 MWm/235 MWe kurulu güç ve 87 türbin sayısı ile üretim lisanslı proje oldu u, son durumda 83 adet türbinin i letmede, 4 adet türbine ait tüm in aat, ula m, temel, kablolama ve alt i lerinin tamamlandı ı, proje kapsamında ise yardımcı kaynak olarak kurulması planlanan GES'in, belirlenen 7 adet alanda planlandı ı, Karaburun RES'in anlık üretim gücünün, lisans gücünden dü ük oldu u durumlarda yardımcı kaynak olarak güne ten üretilen enerji ile RES ve GES anlık üretim toplamının, talep de erinin lisans gücünü a mayacak ekilde çalı aca ı, T.C. Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından "Karaburun RES üretim tesisi için verilen 01.03.2018 Tarihli ve EÜ/7724/03863 numaralı üretim lisansının birden çok kaynaklı elektrik üretim tesisine dönü türülmesi i le ilgili lisans tadil talebine ili kin" 18.11.2021 tarih ve 10561-16 sayılı kurul kararının alındı ı, dava konusu projenin, ÇED Olumlu Kararı bulunan (Bkz.Ek-1) "Karaburun RES" projesinin santral alanında projeye, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun 08.03.2020 tarih ve 31062 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 01.07.2020 tarihinde yürürlü e giren "Elektrik Piyasası LisansYönetmeli inde De i iklim Yapılmasına Dair Yönetmelik" kapsamında yardımcı kaynak olarak belirlendi i, ayrıca koordinat de i iklim i kapsamında EPDK ba vurusunun yapıldı ı ve onay alındı ı, Güne Enerji Santralinin, Karaburun RES yardımcı kaynak olarak kullanılaca ı, KaraburunRES projesinin in aat i lemlerinin tamamlandı ı, kurulacak GES projesinde in aat bazında sadece arazi düzenlemesi, bitkisel toprak çalı ması yapılarak montajının yapılaca ı, dolayısıyla gerek RES projesinin in aat çalı malarının tamamlanması sebebiyle gerekse GES projesinin in aatı için en az etkiyle çalı lmasına zemin hazırlaması dolayısıyla iki projenin kümülatif olarak olumsuz etki olu turmasının beklenmedi i, i letme açısından ise GES projesi, RES için yardımcı kaynak olu turaca ı için yine kümülatif olumsuz bir etkinin beklenmedi i, ke if günü arazide yapılan gözlemler, proje dosyası, ÇED dosyası, dava dosyası ve ekleri, çe itli kamu kurulu larının ve güne ile ilgili çalı an özel kurumların yaptı ı bölge ile ilgili önceki çalı malar vb. dikkate alındı nda, güne ten üretilen enerji için dava konusu bölgenin ekonomik bir GES yatırımı için uygun oldu u, dava konusu bölgede, mevcut RES'e yardımcı kaynak olarak RES kuruldu u takdirde, güne ten elde edilebilecek enerjinin öngörülen kapasiteye rahatlıkla ula aca ı, bir di er önemli sonucun, rüzgâr ve güne enerjisinden hibrit olacak elektrik üretiminde, her iki sistemden kaynaklanan dezavantajların (rüzgarsız ve güne siz zamanlar gibi) ortadan kalkaca ı, daha istikrarlı bir elektrik arzı sa lanaca ı, **Jeolojik ve Hidrojeolojik Açından De erlendirme;** Proje alanının zmir li, Karaburun lçesi sınırları içerisinde kaldı ı, proje sahasının 1/25.000 Ölçekli Topografik Harita üzerinde K16-C3 No'lu paftada yer aldı ı, bölgenin 20 derece ve üzeri e imli, engebeli, da lık, tepelik bir topo rafik yapıya sahip oldu u, proje alanı içerisinde Yayla Köyü yerle im alanı bulundu u, volkanik ve piroklastik birimleri temsil eden grimsi bej, siyah ile kahverengi renklerde, bol çatlak yapılı, sert, çakıl ve blok boyutlu, bol miktarda mostralarda halinde andezit ve bazalt kayaç birimlerinin gözlemlendi i, piroklastik birimlerin kö eli, aglomera yapılı, tüf çimentolu oldu u, yine proje alanında beyaz, sarımsı kahverengi, siltta ı, çamurta ı ve kumta ı birimlerinin gözlemlendi i, ke if esnasında yapılan gözlemlerle tespit edilen jeolojik birimlerin dava dosyasında bulunan Hidrojeolojik De erlendirme Raporu'ndaki bilgilerle uyumlu oldu u, ayrıca dava dosyasında bulunan EK-14 Jeoloji Etüt Raporu'nda "Bu çalı mada alınan sismik, MASW verileri analiz edildi inde, çalı manın sonuçlarının birbirleriyle uyumlu ve destekler nitelikte oldu u görülmü tür. Aynı zamanda elde edilen jeofizik sonuçlar ile proje sahasının jeolojik yapısını yansıtan veriler uyum içerisinde dir." ekinde ifadenin bulundu u, EK-14 Jeoloji Etüt Raporu'nda bölgede deprem kaynaklı sivila ma riskinin olmadığı ifade edildi i, AFAD tarafından yayınlanan Türkiye Deprem Tehlike Haritasında zmir li ve çevresi Karaburun Yarımadasının yüksek riskli bölgeler içerisinde kaldı ı, Karaburun ilçesi ve çevresinde KB ve KD uzanımlı olmak üzere iki farklı fay takımının saptandı ı, KB

7. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2023/812

do rultulu fayların GB-KD do rultusunda denize do ru yapısal basamaklar olu turacak ekilde geli ti i, KB uzanumlu fayların Karaburun ilçesini de içine alan bir zon boyunca 10 km kadar uzanabildi i, KB do rultulu fayların büyük ço unlu unun KD'ya do ru 50-80 derece e imli oldu u, bu fayların Karaburun yarımadasının KD ucunun güncel morfolojisini denetledi i, bu konuda Bayındırlık ve skân Bakanlı ının (Afet leri Genel Müdürlü ü) 13.07.2009 tarih ve 7247 sayılı yazısı eki (EK-Rapor) De erlendirme Raporunda; "03.07.2009 tarihinde yerinde yapılan inceleme sonucunda, söz konusu alanda gözlenen faylar, Karaburun faylarına paralel geli mi , uzunlu u fazla olmayan (birkaç km) faylar olup, SilüriyenOrdovisiyen ya lı kumta ı çörtlerle, Üst Miyosen ya lı volkanikleri yan yana getiren dokanak fayları oldu u tespit edilmi tir. Bu faylar ikincil faylar olup, deprem üretme potansiyeline sahip olmadı ı kanaatine varılmı tir." ifadesinin bulundu u, ke if çalı ması esnasında bölgede birçok kuru dere yata ının gözlendi i, dere yataklarının mevsimsel olarak akar halde oldu u kanaatinin olu tu u, bu konuda dava dosyasında bulunan Hidrojeolojik De erlendirme Raporu'nda, GES alanının içinde bulundu u Karaburun Yarımadasının batıya bakan yamaçlarında yer alan akarsuların önemli bir bölümünün sadece ya ılı dönemde akı gösteren mevsimlik akarsular oldu unun, bu durumun temel nedeninin bölgedeki formasyonların genelde akıtarak karakterli olması ve bu nedenle akarsulara kurak dönemde yeterli beslenimi sa layamaması olarak ifade edildi i, dava dosyasında bulunan EK-14 Jeoloji Etüt Raporu'nda, 10.1. Yeraltı Suyu Durumu bölümünde, "nceleme alanındaki çevresel bilgiler sonucunda yer altı suyunun 200-300 metrelerde oldu u saptanmı tir.", ayrıca "Karaburun RES Projesi kapsamında rüzgâr türbinlerinin bulundu u lokasyonlarda yüzeyden 10 m derinli e kadar yapılan temel sondajlarında Neojen volkanikleri ve/veya Silüriyen-Karbonifer ya lı Dikenda ı formasyonuna (SCd) ya da Triyas ya lı Camibo azı formasyonuna (TRc) ait litolojiler kesilmi olup, hiçbir kuyuda yeraltı suyu rastlanmamı tir." ifadelerinin bulundu u, proje alanının zemin yapısını olu turan jeolojik birimleri, dü ük hidrolik iletkenli e sahip kayaların olu turdu u (Volkanik, piroklastik ve Dikenda ı form. vd.), bu nedenle ya ılı mevsimlerde bölgeye dü en ya mur sularının yer altına çok az miktarda sızarak (çatlak yapılardan) hızlı bir ekilde dere yataklarından akı a geçti i, bu durumda bölgede bulunan dere yataklarının di er mevsimlerde yeterince beslenemedi i, Karaburun Yarımadasında yüzey ve yeraltı suyu kaynakları sınırlı oldu undan bu havzaların her birisinde DS Genel Müdürlü ünçe yüzey suyu depolama tesislerinin in a ettirildi i, GES in a ve i letme faaliyetleri kapsamında; bölgenin yerüstü ve yeraltı su kaynaklarının kısıtlı olması nedeni ile projenin in a ve i letim a amalarında yüzey ya da yer altı suyu kaynaklarının kullanılmaması gerekti i, bu konuda ke if tarihinde tarımsal alanlarda ya mur hasadı (su havuzları) yapıldı ının gözlendi i, proje alanının bulundu u Küçükbahçe ve Yayla Mahallelerinde T.C. zmir Büyük ehir Belediyesi tarafından i letilmekte olan ve çevre yerle imlerinin içme suyu ebekelerini besleyen kaynakların bulundu u, bu nedenle söz konusu içme suyu ebekelerine ve ebekeleri besleyen kaynaklara zarar verilmemesi ve faaliyet süresince akı ı engelleyici herhangi bir müdahalede bulunulmaması gerekti i, Karareis Barajı, BozköyGöleti, Salman Barajlarına ve barajları besleyen derelere (proje alanlarının içerisinden Karaincir Deresi, Köktüten Deresi yan kolu, Okman Deresi yan kolu ve Karınca Deresi yan kolları geçmektedir.) hiçbir surette katı atık, sıvı atık vb. atıkların bırakılmaması gerekti i, dere yataklarına zarar verilmemesi, derenin akı ını engelleyecek herhangi bir müdahalede bulunulmaması, hafriyat topra ı, in aat ve yıkıntı atıkları depolama sahası olarak kullanılmaması gerekti i, dere yataklarının mevcut ve kadastral geni li inin aynen korunması, dere ev üst çizgileri arasında kalan alanların korunması gerekti i, hidrolik akı engellenmeyecek, yüzey suların drenajı sa lanacak ekilde dere ev üst çizgilerinden itibaren her iki tarafın da en az 6 metre geni li inde olmak üzere bo luk bırakılması ve bu alanların herhangi bir amaçla kullanılmaması gerekti i, derelerin her iki sahilinde ev üstlerinden itibaren asgari 20' er metrelik eritvari sahada hiçbir ekilde kazı ve dolgu yapılmaması gerekti i, yapılan faaliyetler esnasında ve sonrasında çevreye yayılan elek artı ı malzemelerin dere yata ına intikalinin engellenmesi gerekti i, derenin akı kesitleri daraltılmayarak korunması, faaliyet alanı içinde erozyona yol açabilecek herhangi bir faaliyet yapılmaması, dere yataklarına rusubat ve malzeme akı ı olması durumunda ise faaliyete konu derenin derhal temizlenmesi gerekti i, proje kapsamındaki GES 1 alanının bir kısmının Karareis Barajı Uzun

7. DARE MAHKEMES
ESAS NO : 2023/812

Mesafeli Koruma Alanı'nda, bir kısmının Bozköy Göleti Uzun Mesafeli Koruma Alanı'nda, GES 4-6-7 alanlarının bir kısmının Karareis Barajı Uzun Mesafeli Koruma Alanı'nda, bir kısmının Salman Barajı Uzun Mesafeli Koruma Alanı'nda, GES 2-3-5 alanlarının tamamının Salman Barajı Uzun Mesafeli Koruma Alanı'nda yer aldığı, bu nedenle GES in a ve i letim faaliyetleri kapsamında Çme-Kullanma Suyu Havzalarının Korunmasına Dair Yönetmelik hükümlerine uyulması gerektiği, GES in a ve i letim faaliyetleri kapsamında sözkonusu depolama yapılarını besleyen Karaincir Deresi, Köktüten Deresi yan kolu, Okman Deresiyan kolu ve Karınca Deresi yan kollarına hiçbir surette katı atık, sıvı atık vb. atıkların bırakılmaması, yatakların do al ekline ve akı na müdahale edilmemesi gerektiği, proje sahası ve mücavirindeki akar ve kuru dereler üzerinde yol geçi i sa lanması durumunda Karayolu Yolboyu Mühendislik Yapıları için Afet Yönetmeli i esasları do rultusunda gerekli projelendirmenin yapılması, DS 2. Bölge Müdürlü ü'nden hidrolik olarak uygunluk görü ü alındıktan sonra fenni usul ve esaslar do rultusunda in a edilmesi gerektiği, Karaburun GES i letim ve in a faaliyetleri sırasında ilgili tesis bile enlerinde olabilecek her türden katı ve sıvı atıkların La ım Mecrası n ası Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik (RG 13783, 19.03.1971) hükümlerince yüzey ve yeraltılarını etkilemeyecek biçimde depolanması ve Uzun Mesafeli Koruma alanı dı na çıkartılarak ilgili Belediye/ler tarafından belirtilen yerlerde, belirtilen biçimde bertaraf edilmesi gerektiği, bu kapsamda, Karaburun RES'e ait mevcut fossepti in yetersiz kalması durumunda in a edilecek yeni sızdırmaz fosseptik projesinin ve imalatının ZSU Genel Müdürlü ü'ne onaylatılması gerektiği, yukarıda belirtilen tespitlerin proje konusu Karaburun GES i letim ve in a faaliyetleri sırasında uyulmasına yönelik gerekli teminatların verilmesi artı ile dava konusu Çevresel Etki De erlendirmesi'nin Jeolojik ve Hidrojeolojik açıdan uygun oldu u, **Orman Mühendisli i Açısından De erlendirme;** Proje tesisi ve i letmesinin planlandı ı sahanın, zmir ili, Karaburun ilçesi, Yaylaköy Mahallesi mülki sınırları içinde, zmir Orman Bölge Müdürlü ü, Menderes Orman letim Müdürlü ü, Karaburun Orman letim efl i sınırı içinde kaldı ı, nihai CED raporunda bulunan verilere göre 118.9 Hektarlık proje alanının tamamının, Yaylaköy mülkü sınırları içinde yapılan orman kadastrasına göre orman sınırları dı nda bırakılan yerlerden oldu u, Orman Amenajman haritasında, Z rumuzu ile gösterilen ziraat alanları, Mak rumuzu ile gösterilen maki örtüsü ile kaplı mera ve ziraat arazilerinden olu an arazi toplulukları üzerinde oldu u, proje tesisi ve i letmesinin planlandı ı sahanın içinde Maliye Hazinesi adına kayıtlı 163 ada 37 parsel nolu ta ınmaz üzerinde 47.3141 Hek kısmında 24.01.2007 mülga l Çevre ve Orman Müdürlü ünce onaylanan, 18.5.2007 tarihinde yer teslimi yapılan, 2007ve 2008 tarihinde tamamı dikilen özel zeytin a açlandırma sahası bulundu u, 10.11.2017 tarihinde onaylanan revizyon projesine göre, 46.3017 hektar kısmının arazi hazırlı ı ve dikimi yapılan eylemli özel orman sahası oldu u, proje alanının her ne kadar orman sahasında olmamasından dolayı, saha üzerinde orman a aç ve a aççı ının olmaması nedeniyle orman a aç ve a aççı ının; sahanın tesfiyesi sırasında ve güne panellerinin altında kalacak olması nedeniyle hayatını kaybetmeyecek olmasına ra men, 163 ada 37 parsel nolu ta ınmaz üzerinde 47.3141 Hek kısmında bulunan özel zeytin a açlandırma sahasındaki zeytinlerin hayatiyetini kaybedecekleri, proje uygulama sahasının, 6831 sayılı Orman Yasasının 23'ncü maddesinde belirtilen muhafaza ormanı olmadı ı, 6831 sayılı Orman Yasasının 25'nci maddesinde belirtilen milli park alanı olmadı ı, Çevre Kanunu'nun 9 uncu maddesi uyarınca Bakanlar Kurulu tarafından "Özel Çevre Koruma Bölgeleri" olarak tespit ve ilan edilen alanlar bulundu u, proje sahasının Karaburun-İldır Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde bulundu u, tohum me çeresi olmadı ı, gen koruma alanı olmadı ı, Av Yaban Hayatı, Av Üreme Sahası içinde kalmadı ı, sahada endemik bitki türlerinin oldu u, Lodos Karaburun Elektrik Üretim A. . Karaburun Rüzgar Enerji Santrali Yardımcı Kaynak GES projesinde belirtilen tesisin yapılması sırasında, 118,9 hektarlık alan üzerine 181.818 adet panel kurulması sırasında sahanın tamamının etrafının çevrilmesi, topra ın tesfiye edilmesi nedeniyle, sahada bulunan eylemli orman olan, özel a açlandırma sahasında bulunan zeytin a açlarının hepsinin ölece i, özel a açlandırma sahasının yok olaca ı, bu sahadan kesilecek zeytin a acı miktarının belirlenmedi i, proje alanında bulunan faunanın, yuvalarının, ya ama alanlarının yok olaca ı, proje alanında yok olacak faunanın zarar görmemesi için yapılacak çalı manın açıklanmadı ı,

T.C.

ZM R

7. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2023/812

çevre insanının keçi besleyerek geçimini sağladı, ancak tesis etrafının çevrilmesi sonucu hayvancılık yapılmasının mümkün olmadığı, buna ilkin olarak alınacak önlemlerin belirtilmediği, proje alanında bulunan kuru derelerin sahanın tesviyesi sırasında ve sonradan oluşacak erozyon sırasında malzeme ile dolmasının nasıl önleneyeceğinin açıklanmadığı, faaliyetin sona ermesinden sonra, sahanın gerek topoğrafik, gerekse bitki örtüsü bakımından sadece açılmak üzere rehabilitasyon çalımasının nasıl yapılacağı ve eski haline nasıl getirileceğinin açıklanmadığı, yıllarca paneller altında kalacak olan toprağın nasıl rehabilite edileceği ve proje sahasının yangına hassas bölgede olması nedeniyle yangın önleme tedbirleri ile ilgili detaylı açıklama yapılmadığı, proje sahasındaki ve yoldaki tozun ve aynı zamanda yangının tahmin edilecek su ile önlenmeye çalışılmasının mümkün olmayacağı, bu nedenle proje ile ilgili olarak davalı Bakanlıkça verilen 'Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı'nın orman mühendisliği açısından uygun olmadığı, **Tarımsal Yapı, Arazi Kullanımı ile Çevre Etkileşimi (Ziraat Mühendisliği) Açısından Değerlendirme;** Karaburun RES projesine Yardımcı Kaynak GES Projesi kapsamında, 118,9 hektarlık (1189000 m²) alanda 7 adet GES alanında toplam 181.818 adet panel kurulmasının planlanmadığı oldu, GES projesi kapsamında yapılmak istenilen 118,9 hektarlık toplam GES alanının 68,35 hektarlık alanının 163 ada 37 parselde ait olduğu, GES projenin yapılmasının planlanmadığı alanda açlandırma projesi kapsamında 2007 yılında GES alanlarının büyük bir bölümünün içinde bulunduğunda 163/37 parselde dikilen zeytin ağaçlarının bulunduğu, GES projesinin yarım adanın yapılmasının planlanmadığı 163/37 parselin büyük bir bölümünde 2007 yılında zeytin ağacı dikildiği ve parselin ham toprak (tarımda kullanılmayan) yanında zeytin ağaçları tarla vasfında olduğu görüldüğü, GES 2 ve GES 4 alanları dışında tüm diğer 5 GES alanının 3573 sayılı Yasa kapsamında değerlendirilmesi gereken zeytin dikili alanlar vasfında olduğu, GES projesinin yapılmak istenildiği 7 alandan GES 2 ve GES 4 dışındaki tüm GES projesi alanlarında 2007 yılından sonra zeytin dikiminin yapıldığı, yani bu tarihten sonra bu alanların, 3573 sayılı Yasa kapsamında toprak özellikleri ne olursa olsun üzerinde zeytin ağacı dikili olduğu için zeytin dikili alan olarak değerlendirilmesi gerektiği, GES proje alanının, tarımsal kullanıma uygun olmayan VI. VII. sınıf arazi kullanım yetenek sınıflamasında bulunduğu, ancak bu arazi kullanım yetenek sınıflarında Ege Bölgesi ve Akdeniz iklim Tipinin tipik ağacı olan zeytin ağacının kolaylıkla yetişebildiği, Ege Bölgesinde bu tür dağlık ve toprak özelliklerinin toprak ile ilgili tarım yapmaya uygun olmadığı 500-600 metre yükseklikteki Akdeniz ikliminin görüldüğü tüm dağlık alanlarının zeytinlik alanlar şeklinde olduğu, 5403 sayılı Yasa kapsamında tarımda kullanılmayan alanlar, kullanımı mümkün olmayan dikili tarım arazisi şeklinde "dikili tarım arazisi" sınıfında olduğu, aynı zamanda 3573 sayılı Yasa kapsamında da zeytincilik alanı şeklinde olduğu, bundan dolayı hem 5403 hem de 3573 sayılı Yasalar kapsamında GES1 alanı içindeki zeytin dikili alanların GES projesi kapsamında kullanımının uygun olmadığı ve zeytin dikili alanların 2007 yılından bu yana aralıklı olarak zeytin ağacı dikimlerinin yapıldığı, daha önce bitirilerek hayata geçirildiği görülen RES projesi ve arasında yapılacak olan GES projesi alanları ile bölgede oldukça az olan tarım alanlarının, özellikle de 2007 yılından sonra GES projesinin büyük bir bölümünü kapladı ve görülen özel açlandırma yapılan alanlardaki zeytinlik alanların yok olması, Ege Bölgesindeki özellikle İzmir, Aydın ve Muğla illerindeki VI. ve VII. sınıf tarımsal kayalık ve orta-yüksek arazi etimine sahip arazilerin, yoğun olarak kapama veya deliceye ağaçlı zeytinciliğin yapıldığı bölgeler olduğu, GES projesinin planlanmadığı alanların VI. ve VII. sınıf arazi kullanım yetenek sınıfı içinde yer alması ve bu alanların toprak ile ilgili tarıma uygun olmasa da özellikle ekoloji itibarı ile bu bölgenin tipik bitkisi olan zeytin ağacı yetiştiriciliğine yani dikili ağaç tarımına uygun alanlar olduğu ve bu arazilerin mera vasfında olmalarından dolayı koyun ve keçi ekinde gezen sürü ekinde hayvancılık yapmaya uygun alanlar özelliklerini taşıdıkları, yöre halkının tek geçim kaynağının tarım ve hayvancılık olduğu, GES projesinin yapılmasının planlanmadığı Karaburun Yarımadasının kuzey bölümünde tarım arazisinin az olmasına bağlı olarak bölgede halkın bitkisel tarım üretimi açısından en önemli geçim kaynağının susuzluğa dayanıklı ve çok az besin ihtiyacı ile yaşamını sürdürebilen zeytin ağacı tarımı olduğu, Karaburun yarım adasında özellikle 2000'li yıllardan sonra ham toprak yapısındaki veya kuru marjinal tarım arazisi şeklindeki arazilerin çok büyük bir bölümünde zeytin ağacı dikildiği, bu bağlamda GES projesinin yapılmasının

7. DARE MAHKEMES
ESAS NO : 2023/812

planlandı ı alanın büyük bir bölümünün zeytin dikili alanlar ekinde oldu u, ÇED dosyasının 429. sayfasında zmir Tarım ve Orman l Müdürlü ünce 2022 yılında yapılan arazi etüdü ve incelemesi sonucunda verilen görü te, 5403 sayılı Yasaya göre dikili tarım arazisi ve 3573 sayılı Yasa kapsamındaki zeytin dikili alanların yok sayılarak GES projesi gibi tarımdı ı kullanımlara açılacak kuru marjinal tarım arazisi görü ü verildi inin görüldü ü, ancak mahkeme ke fi sırasındaki gözlemlerden ve dava dosyasındaki belgelerden 5 adet GES alanının ço unda tarım dı ına çıkarılması 5403 sayılı Kanunca mümkün olmayan "dikili tarım arazisi" ekindeki zeytin dikili alanların oldu u ve ilgili kurumca GES projesi yapmak için verilen görü ün 5403 ve 3573 sayılı Yasalara uygun olmadı ı, GES projesinin yapılmasına uygun olan ve ekili ile dikili tarımsal üretimin bulunmadı ı "marjinal arazi" özelli indeki alanların mevcut olması nedeniyle GES proje alanı dı ında alternatif alanların bulundu u, ancak bu durumun ÇED dosyasında de erlendirilmemesinin büyük bir eksiklik oldu u, büyük bir bölümünün zeytin a acı ekinde oldu u dava konusu GES proje alanının tarım dı ı kullanımlara açılacak olmasının tarımsal yapıya ve tarımsal alan kaybına en önemlisi de 3573 sayılı Yasa ile korunan zeytinlik alanların yok olmasına neden olaca ı, ayrıca ÇED dosyasında en önemli hususun GES proje alanlarının yarısından fazlası ekinde dikili tarım arazisi içinde bulunan alanlarda özel a açlandırma projesi kapsamında 2007 yılından bu yana dikilen ve büyük ölçüde ba arılı oldu u görülen zeytinliklerin ne olaca ı, bunların üzerine GES panellerinin nasıl yerle tirilebilece i konularında hiçbir açıklama ve önlemin veya bilimsel detaylı bir çalı manın bulunmadı ı, GES sahası ve çevresinin ta lık kayalık, e imli, sı toprak yapısı vb tüm olumsuzluklara ra men büyük emek harcanarak özel a açlandırma projesi kapsamında zeytin dikili tarım arazilerine dönü türüldü ü, dava konusu GES proje alanının daha önce yapılmı ve i letmede bulunan RES proje alanlarının yol, iletim hattı, alt merkezi vb alt yapı hizmetlerinden faydalanmak amacıyla aynı alanda yapılmak istenildi inin ÇED dosyasında belirtildi i, ÇED dosyası incelendi inde RES projesi kapsamındaki rüzgar türbinlerinin çok büyük bir alanda etkilenecek tarım alanı olmadı ı ve projenin bu alternatif alanlarda yapılmasının mümkün oldu u, konu ile ilgili olarak dava dosyasına sunulan a açlandırma ve revizyon a açlandırma projesi kapsamında dikilecek olan a aç türünün projenin özet bilgilerinin yer aldı ı sayfasının 28. maddesinde "dikilecek a aç türlerinin" zeytin oldu unun açıkça belirtildi i, GES alanı içindeki zeytin dikili alanların zeytin a açları yokmu gibi "marjinal arazi" olarak de erlendirildi inin ve GES projesinin yapılmak istenildi inin görüldü ü, GES proje alanındaki zeytinliklerin 5403 sayılı Yasada dikili tarım arazisi ve en önemlisi 3573 sayılı Zeytincilik Yasası ile korundu u göz önüne alındı ında GES projesinin zeytinlik alanlarda yapılmasının uygun olmadı ı, kurulması planlanan GES alanlarının kapladı ı alanların bir tarımsal bütünlük içeren ve zeytin a acı ekinde tarımsal üretim yapılan dikili tarım arazilerinin tahribine ve tarımsal bütünlü ün yok olmasına, yöre halkının geçim kayna ı olan zeytin tarımının yapıldı ı alanların azalmasına neden olaca ı, çevre halkının yegane geçim kayna ının zeytin a acı tarımı ve keçi gibi gezen sürü hayvancılı ı üretimi ekinde tarımsal üretim oldu u dü ünüldü ünde kamu yararından bahsetmenin mümkün olmayaca ı, toprak i lemenin mümkün olmadı ı kayalık ve sı toprak derinli ine sahip da lık araziler üzerinde do al olarak yeti en veya bahçe ekinde olu turulan zeytin a açlarından elde edilen zeytin ve zeytinya ı üretiminin yöre halkı için en önemli geçim kaynaklarından biri olması nedeniyle zeytin a açları ve zeytinlik alanların bölge için çok büyük öneme sahip oldu u, mülga Tarım ve Köyi leri Bakanlı ı'nca hazırlanan ve 3 Nisan 1996 tarih ve 22600 sayılı Resmi Gazetenin 7. sayfasında yer alan Zeytincili in Islahı ve Yabanilerinin A ılattırılmasına Dair Yönetmeli in tanımlar bölümü, madde 4'te yapılan tanımlamalara da uygun olarak, dava konusu zeytin a açlarının "mahsuldar zeytinlik" konumunda oldu u, tanımda, "a ılı veya de i ik yöntemlerle ço altılmı , ürün veren zeytin a açları toplulu unun" "mahsuldar zeytinlik" olarak tanımlandı ı, bu tanımlamada dikkat edilmesi gereken en önemli noktanın, a aç adedi ya da arazi büyüklü ünün tanımlamada yer almamı olması oldu u, ba ka bir anlatımla bir alanın zeytincilik alanı olarak kabul edilmesi için, mevcut a açların ürün verir niteliklerde olmasının yeterli oldu u, GES projesinin kurulmasının planlandı ı alanların çok büyük bir bölümünün yapılan arazi ke fi sırasında zeytin a acı ekinde dikili tarım arazisi oldu unun belirlendi i, GES proje alanın büyük bir bölümünün tarımsal

7. DARE MAHKEMES
ESAS NO : 2023/812

bütünlük ekinde zeytin a acı tarımının yapıldı ı bir alan olup, dava konusu projenin yapılması durumunda tarımsal bütünlü ün bozulaca ı, zeytin a açlarının önemli bir bölümünün yok olaca ı, bu ba lamda dava konusu projenin yapılması durumunda GES panellerinin araziyi tamamen kapayaca ı ve bu yapıların tarımsal bütünlü ü bozaca ı, zeytin a açlarının kesilmesine neden olaca ı ve yöre halkının tek geçim kayna ı olan tarımsal bütünlü ün bozulaca ı, bu nedenle "Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu" kararının ziraat mühendisli i açısından uygun olmadı ı" yönünde görü ve kanaat belirtildi i görülmektedir.

Taraflara tebli edilen bilirki i raporuna yapılan itirazların, bilirki i raporunu kusurlandıracak nitelik ve yeterlilikte olmadı ı görülmü olup, bilirki i raporunda yer alan görü ve kanaatler Mahkememizce de hükme esas alınabilir nitelikte bulunmu tur.

Bu durumda, dava dosyasında yer alan tüm bilgi ve belgeler ile 11.12.2023 tarihinde Mahkememiz kayıtlarına giren bilirki i raporu birlikte de erlendirildi inde, dava konusu "Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu" kararına konu, zmir ili Karaburun ilçesi Pirenli Da ı, Kurkaya Tepe, Yayla Düzü, De irmentepe, Çataltepe, Mınıslı Mevkii sınırları içerisinde yapılması planlanan Karaburun Rüzgar Enerji Santrali Yardımcı Kaynak GES (99,9999MWe/99,9999 MWp/99,9999 MWm-Toplam:118,9 ha) projesinin yürütülece i alanın "Özel Çevre Koruma Bölgesi" içerisinde ve "Kesin Korunacak Hassas Alan" olarak tescil edilen alanda yer aldı ı, alanda daha önce kurulan ve Güne Enerji Santralleri ile i leyi ve kurulu yeri seçimi açısından farklı de erlendirme ko ulları gerektiren tesisler niteli inde bulunan Rüzgar Enerji Santralleri nedeniyle alanda, vejetasyon kaybı, su drenajının de i mesi ve topra ın ısınmasına ba lı toprak mikrobiyolojisi ile ilgili faaliyetlerin etkilenmesi gibi sonuçların ortaya çıktı ı ve halen alanda i letilen Rüzgar Enerji Santrali türbinleri ile dava konusu proje kapsamında kurulması planlanan Yardımcı Kaynak Güne Enerji Santrali panellerinin ortaya çıkan vejetasyon kaybını artıraca ı, Güne Enerji Santrali panellerinin ve bunlarla ilgili tesislerin geni alanlarda bitki örtüsünün kaldırılmasını ve yüzey tesviyesini gerektirmesi ve son derece kırılğan ve hassas ekosistemler ile çevrili proje alanının tarım ve hayvancılı ın yürütüldü ü alanları da kapsaması nedeniyle endemizm oranı yüksek dava konusu alana her iki tesisin birden etkisinin büyük olaca ı ve dava konusu projenin ekosistem, biyoçe itlilik ve habitat kaybına, bozulması ve parçalanmasına neden olaca ı, buna kar ın, nihai ÇED raporunda endemik türlerle ilgili alınması önerilen tedbirlerin reel ve uygulanabilirlikten uzak oldu u, nihai ÇED raporunda, fauna açısından 2022 yılı Eylül ayında iki gün çalı ma yapılmasının, söz konusu çalı maların farklı mevsimlerde yapılmamasının, bölgenin faunasını belirlemek için yetersiz kaldı ı, yalnızca omurgalı türlerin belirlenerek omurgasız hayvanların belirlenmemesinin, gösterge bir grup kabul edilen gündüz kelebeklerinin hiç incelenmemesinin ve bölgenin biyolojik çe itlili inin tam olarak ortaya çıkarılmamasının bir eksiklik oldu u, yine tozla ma gibi üstlendikleri önemli i levler açısından önem ta ıyan gruptan olan arılardan hiç bahsedilmedi i ve proje alanında endemik bir tür olan *Anaftololacertaanatolica* için uygun bir tür koruma eylem planı bulunmadı ı, habitat kaybı, parçalanması ve de i imlerine neden olacak dava konusu proje nedeniyle do al ortam ve habitatta meydana gelen de i imlerle ilgili nasıl bir önlem alınaca ının belirtilmedi i, çevresinde yo un bir ık yansıması yaratacak ve atmosferik ısıl dengenin bozulmasına neden olacak dava konusu Güne Enerji Santralinin ku lara ve böceklerle etkilerinin incelenmedi i, sahanın ku göç yollarına yakın olmasının önemli bir çevresel faktör oldu u, Rüzgar Enerji Santrali ile dava konusu Güne Enerji Santralinin birlikte kümülatif etkisinin bölgenin faunası, hayvan ekolojisi ve ekosistem bütünlü ünü bozaca ı, ÇED dosyasında, projenin faaliyetinin sona ermesinden sonra, gerek topo rafik gerekse bitki örtüsü bakımından proje sahasının eski haline nasıl getirilece i konusunda açıklama bulunmadı ı, kuru derelerin gerek sahanın tesviyesi sırasında gerekse sonradan olu acak erozyon ile meyilin yüksek olmasından dolayı malzeme ile dolmasının engellenmesi konusunda bilgi bulunmadı ı, ayrıca dava konusu Güne Enerji Santrali projesinin yapılmak istenildi i 7 alandan GES 2 ve GES 4 dı ndaki tüm proje alanlarında eylemli orman niteli inde olan ve dikili tarım arazisi vafında bulunan, hem 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hem de 3573 sayılı Zeytincili in Islahı ve

7. DARE MAHKEMES
ESAS NO : 2023/812

Yabanilerinin A ılatırılması Hakkında Kanun kapsamında korunan zeytin a açları dikili özel a açlandırma sahasının bulundu u, yine proje alanının mera vasfında olmasından dolayı koyun ve keçi ekinde gezen sürü ekinde hayvancılık yapmaya uygun oldu u, dava konusu projenin yapılması durumunda Güne Enerji Santrali panellerinin araziyi tamamen kapayaca ı, bu nedenle 2007 yılından bu yana aralıklı olarak dikimi yapılan, büyük ölçüde ba arılı oldu u görülen ve Güne Enerji Santrali projesinin yapılmasının planlandı ı alanın büyük bir bölümünü olu turan zeytinlik alanların yok olaca ı ve tarımsal bütünlü ün bozulaca ı, yöre halkının geçim kayna ı olan zeytin tarımının yapıldı ı alanların azalmasına neden olaca ı, ÇED dosyasında, Güne Enerji Santrali proje alanlarının yarısından fazlasını kaplayan dikili tarım arazisi içinde bulunan söz konusu alanda özel a açlandırma projesi kapsamında 2007 yılından bu yana dikilen ve büyük ölçüde ba arılı oldu u görülen anılan zeytinliklerin ne olaca ı, bunların üzerine Güne Enerji Santrali panellerinin nasıl yerle tirilebilece i konularında hiçbir açıklama ve önlemin veya bilimsel detaylı bir çalı manın bulunmadı ı, dava konusu alan içinde bulunan zeytin dikili alanların, zeytin a açları yokmu gibi "marjinal arazi" olarak de erlendirildi i ve bu kapsamda Güne Enerji Santrali projesinin yapılmak istenildi i, halbuki Rüzgar Enerji Santrali projesi kapsamındaki rüzgar türbinlerinin çok büyük bir alanda etkilenecek tarım alanı olmadı ı ve projenin bu alternatif alanlarda yapılmasının mümkün oldu u, Güne Enerji Santrali projesinin yapılmasına uygun olan ve ekili-dikili tarımsal üretimin bulunmadı ı "marjinal arazi" özelli inde bulunan, dava konusu Güne Enerji Santrali proje alanı dı nda alternatif alanların yer aldı ı, bu durumun ÇED dosyasında de erlendirilmemesinin büyük bir eksiklik oldu u, yöre halkının tek geçim kayna ının tarım ve hayvancılık oldu u ve dava konusu projenin gerçekle tirilmesi planlanan alan dı nda alternatif alanların bulundu u göz önüne alındı ında, projenin, dava konusu alanda planlanmasında kamu yararı bulundu undan söz edilmeyece i anla ıldı ından, zmir ili Karaburun ilçesi Pirenli Da ı, Kurkaya Tepe, Yayla Düzü, De irmentepe, Çataltepe, Mınıslı Mevkii sınırları içerisinde yapılması planlanan Karaburun Rüzgar Enerji Santrali Yardımcı Kaynak GES (99,9999MWe/99,9999 MWp/99,9999 MWm-Toplam:118,9 ha) projesi ile ilgili olarak Çevre, ehircilik ve klim De i ikli i Bakanlı mca verilen "Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu" kararında hukuka uyarlık bulunmadı ı sonucuna varılmı tır.

Öte yandan, dava konusu i lemin hukuka aykırılı ı yolundaki bu saptamaya ra men uygulamanın sürdürülmesi, tüm eylem ve i lemleri hukuka uygunluk karinesine dayanan hukuk devleti ilkesine aykırı bir durum yarataca ı gibi sonraki süreçlerin ikmali ile çevresel müdahalenin fiziken ba layaca ı, bu durumun çevre ve bu çevrede ya ayanlar için telafisi güç zarara neden olaca ından, 2577 sayılı Kanunun 27. maddesindeki ko ulların somut davada birlikte var oldu u sonucuna varılmı tır.

Açıklanan nedenlerle; hukuka aykırılı ı açık olan **dava konusu i lemin**; uygulanması halinde telafisi güç zararlar do abilece inden 2577 sayılı Kanunun 27. maddesi uyarınca teminat alınmaksızın **yürütülmesinin durdurulmasına**, aynı Kanunun **20/A maddesi uyarınca itiraz yolu kapalı olmak üzere** 26/01/2024 tarihinde oybirli iyle karar verildi.

Ba kan
ÖZLEM EROL
94877

Üye
YETK N TUNÇEL
195220

Üye
FIRAT S N K
192980

